

คำลักษณนามในภาษารุงเทพา

ในภาษารุงเทพา คำที่ใช้เป็นคำลักษณนามได้นั้น อาจมาจากคำนาม เช่น เด็ก 2 คน , ยักษ์ 2 ตน มาจากคำกริยา เช่น เชือก 2 ขด , กระจก 2 ม้วน มาจากคำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น ที่ 2 เดี่ยะ , คีม 2 อิก หรืออาจมาจากการอุปมาเปรียบเทียบ เช่น พยาน 2 ปาก , นาฬิกา 2 เรือน การกำหนดคำที่นำมาใช้เป็นคำลักษณนามได้นั้น มักมีลักษณะที่แน่นอนว่า คำลักษณนามนั้นๆ ใช้กับสิ่งใดบ้าง เช่น

หลัง เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่มีหลังคา หรือมีลักษณะอย่างหลังคา เช่น บ้าน คีกร กระท่อม โบสถ์ ศาลา พลับพลา มุขบก ภูเขา หอคอย ปรากฏาร และ มุ้ง เป็นต้น

คำลักษณนามจัดเป็นคำขยายประเภทหนึ่ง¹ คือใช้ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยาคงนั้นการจำแนกประเภทของคำลักษณนามที่ใช้ในภาษารุงเทพา จึงอาจจำแนกได้ดังนี้

1. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม
2. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยา

1. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม แบ่งย่อยออกเป็น

ก. คำลักษณนามที่จำแนกตามคำนาม สิ่งต่างๆที่กำหนดใช้เป็นคำนามนั้น มีทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม จึงอาจแบ่งคำลักษณนามที่จำแนกตามคำนามออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

- 1) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์
- 2) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์
- 3) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์

- 4) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทพืช
- 5) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ
- 6) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่
- 7) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม

1) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ ในภาษาอังกฤษ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>		
คน	ใช้กับคนทั่วไป	เด็ก		
		ชานา	3	<u>คน</u>
		อาจารย์ ¹		
เจ้า	ใช้กับผู้ประกอบการค้า	แม่ค้า	2	<u>เจ้า</u>
นาย	ใช้กับคนที่ เป็น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ	ตำรวจ	2	<u>นาย</u>
ปาก	ใช้กับคนที่ เป็น พยานในศาล	พยาน	2	<u>ปาก</u>
ราย	ใช้กับคนที่ เป็น เจ้าทุกข์ ลูกค้า หรือคนใช้ เป็นต้น	ลูกค้า	2	<u>ราย</u>
รูป องค์	ใช้กับคนที่ เป็น ภิกษุ สามเณร	พระ	2	<u>รูป</u> ² <u>องค์</u>
พระองค์	ใช้กับพระเจ้าแผ่นดิน และเจ้านาย	พระเจ้าลูกเธอ	2	<u>พระองค์</u>

¹ผู้บอกภาษาบางคนที่ต้องการยกย่องบุคคลที่พูดถึงหรือพูดด้วยเป็นพิเศษ จึงนำคำสรรพนาม "ท่าน" มาใช้เป็นคำลักษณนาม เช่น รัฐมนตรี 2 ท่าน, อาจารย์ 2 ท่าน

²ในภาษาไทย หรือ ภาษาแบบแผน จะใช้คำลักษณนาม รูป กับ ภิกษุ สามเณร

มนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษารุงเทพา จะมีคำลักษณะนามที่ใช้กับมนุษย์ที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กลุ่ม	ใช้กับคนที่อยู่รวมกันหลายคน	คน 2 <u>กลุ่ม</u>
วง	ใช้กับคนที่อยู่รวมกันหลายคน เพื่อเล่นอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน	นักดนตรี 2 <u>วง</u>
คณะ	ใช้กับกลุ่มคนที่เป็นพวกเดียวกัน หรือ ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยกัน	นักแสดง 2 <u>คณะ</u>
ชุด	ใช้กับกลุ่มคนที่เป็นพวกเดียวกัน หรือ ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยกัน	กรรมการ 2 <u>ชุด</u>
คู่	ใช้กับคนที่เป็นสามีภรรยา กัน หรือ คนที่อยู่รวมกัน 2 คน	สามีภรรยา 1 <u>คู่</u>
กอง	ใช้กับทหารหรือลูกเสือที่อยู่รวมกัน เป็นกลุ่มใหญ่	ทหาร ลูกเสือ 2 <u>กอง</u>
หมวด	ใช้กับทหารที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อย	ทหาร 2 <u>หมวด</u>
กอง	ใช้กับนักเรียนทหารที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อยที่แยกจากกลุ่มใหญ่	นักเรียนทหาร 2 <u>กอง</u>
หมู่	ใช้กับทหารหรือลูกเสือที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ	ลูกเสือ 2 <u>หมู่</u>
ฝ่าย	ใช้กับกลุ่มคนที่แยกจากพวกอื่น	นักกีฬา 2 <u>ฝ่าย</u>
พรรค	ใช้กับนักการเมืองที่มีนโยบายรวมกัน เป็นหนึ่ง	นักการเมือง 2 <u>พรรค</u>

2) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ ในภาษารุงเทพา คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
คน	ใช้กับ ยักษ์ ปีศาจ และ วิญญาณ	ยักษ์ 3 <u>คน</u>
องค์	ใช้กับ เทวดา นางฟ้า	เทวดา 3 <u>องค์</u>

3) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์ ในภาษารุงเทพา คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ตัว	ใช้กับสัตว์ทั่วไป	นก } มค } 3 <u>ตัว</u> ปลา }
เชือก	ใช้เฉพาะกับช้างบ้าน	ช้าง 2 <u>เชือก</u>

สัตว์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษารุงเทพา จะมีคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ฝูง	ใช้กับสัตว์ทั่วไปที่อยู่รวมกัน หลายตัว	นก } มค } 2 <u>ฝูง</u> ปลา }
โขลง	ใช้เฉพาะกับช้างที่อยู่รวมกัน หลายตัว	ช้าง 2 <u>โขลง</u>
ครอก	ใช้กับลูกสัตว์ที่เกิดคราวเดียวกัน หลายตัว	ลูกหมู 3 <u>ครอก</u>

4) คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนามประเภทพืช¹ ในภาษารุงเทพฯ คำลักษณะนาม
ที่ใช้กับคำนามประเภทพืช มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ต้น	ใช้กับพืชทั่วไป	มะม่วง } 2 <u>ต้น</u> ผักชี }
ผล ลูก ใบ	ใช้กับส่วนผลของพืชทั่วไป	มะนาว } 2 <u>ผล</u> มะม่วง } <u>ลูก</u> มะเขือ } <u>ใบ</u>
เท้า	ใช้เฉพาะกับพวงตาล	ตาล 2 <u>เท้า</u> ²
แง่ง	ใช้กับส่วนที่งอกออกมาเป็น แง่งจากเหง้าของชิง ข่า เป็นต้น	ชิง 2 <u>แง่ง</u>
พู	ใช้กับส่วนที่งอกออกมาของผล ทุเรียน	ทุเรียน 2 <u>พู</u>
หน่อ	ใช้กับส่วนที่งอกเป็นหน่อของ พืชทั่วไป	หน่อไม้ 2 <u>หน่อ</u>

¹หมายถึง พืช ผัก และผลไม้ ที่มีลักษณะนั้น ๆ ตามธรรมชาติ ส่วนพืช ผัก
ผลไม้ ที่มีการปลูกแต่ง เช่น นำมา ตัด หั่น ซอย หรือมีกรรมกัน หรือ จัดเรียง
เข้าด้วยกัน ผู้วิจัยจัดเป็นคำนามประเภท สิ่งของ

²ผู้บอภาษาบางคนใช้คำลักษณะนาม ลูก

คำดิग्พนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง		
ก้าน	ใช้กับส่วนที่เป็นก้านของพืช ทั่วไป	มะยม	2	<u>ก้าน</u>
ราก	ใช้กับส่วนที่เป็นรากของพืช ทั่วไป	รากผักชี	2	<u>ราก</u>
กิ่ง	ใช้กับส่วนที่เป็นกิ่งของพืชทั่วไป	กิ่งไม้	2	<u>กิ่ง</u>
แขนง	ใช้กับส่วนที่เป็นแขนงของพืช ทั่วไป	ไผ่	2	<u>แขนง</u>
ดอก	1. ใช้กับส่วนที่เป็นดอกของพืช ทั่วไป	กุหลาบ	3	<u>ดอก</u>
	2. ใช้กับส่วนที่เป็นดอกของต้น ข้าวโพค	ข้าวโพค	3	<u>ดอก</u>
กลีบ	ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของดอกไม้ ส้ม และกระเทียม	ดอกไม้ ส้ม กระเทียม	3	<u>กลีบ</u>
ใบ	ใช้กับส่วนที่เป็นใบของพืชทั่วไป	ใบเตย	3	<u>ใบ</u>
ทาง	ใช้เฉพาะกับส่วนที่เป็นใบของ ต้นกล้วย และส่วนที่เป็นและ ก้านใบของต้นหมาก มะพร้าว	ใบทอง	3	<u>ทาง</u>
ฝัก	ใช้กับส่วนที่เป็นฝักของพืชทั่วไป	มะขาม	3	<u>ฝัก</u>

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
เม็ด	ใช้กับส่วนที่เป็นเม็ดของพืชทั่วไป	ทุเรียน	2 <u>เม็ด</u>
ยวง	ใช้กับส่วนที่เป็นเนื้อในของขนุน	ขนุน	3 <u>ยวง</u>
หัว	ใช้กับส่วนที่เป็นหัวของพืชทั่วไป	เผือก	3 <u>หัว</u>

พืช หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพืชที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษา
กรุงเทพฯ จะมีคำลักษณนามที่ใช้กับพืช หรือส่วนของพืชที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
หวี	ใช้กับส่วนผลของกล้วยที่รวมอยู่ใน ชั้วเดียวกัน	กล้วย	2 <u>หวี</u>
เครือ	ใช้กับหวีกล้วยที่รวมอยู่ในก้านหรือ เครือเดียวกัน	กล้วย	2 <u>เครือ</u>
อัน	ใช้กับส่วนผลของมะพร้าว หรือ หมากที่รวมอยู่ในแขนงเดียวกัน	หมาก	2 <u>อัน</u>
ทะลาย	ใช้กับส่วนผลของมะพร้าว หรือ หมากหลายอันที่รวมอยู่ในทะลาย เดียวกัน	มะพร้าว	2 <u>ทะลาย</u>
กระจุก	ใช้กับผลของระกำ หรือ จาก ที่ รวมอยู่ในก้านเดียวกัน	ระกำ	2 <u>กระจุก</u>
รวง	ใช้กับส่วนของเมล็ดข้าวที่ รวมอยู่ในช่อเดียวกัน	ข้าว	2 <u>รวง</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ช่อ	ใช้กับส่วนใบหรือคอกของต้นไม้ บางชนิดที่ออกรวมเป็นกลุ่ม อยู่ในก้านเดียวกัน	มะม่วง กล้วยไม้
พวง	ใช้กับส่วนผลของพืชบางชนิดที่ อยู่รวมในก้านเดียวกัน	องุ่น มะไฟ
กอ	ใช้กับส่วนต้นของพืชที่ขึ้นอยู่รวมกัน	ข้าว ไผ่ หญ้า

5) คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ ในภาษารุงเทพา
คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ มีดังนี้

ก. จำแนกประเภทสิ่งของตามลักษณะของสิ่งนั้นๆ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ก้อน	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะค่อนข้างกลม หรือ สิ่งที่เกาะหรือรวมกันแน่น	หิน สนุ่
กลุ่ม	ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน	ไหมพรม
ควง	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวง หรือ แสงสว่างที่เห็นเป็นควง	ควาว ตะเกียง
ลูก	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม	ลูกแก้ว ลูกโป่ง

¹ ใช้ได้กับส่วนคอกของพืชทั้งที่อยู่รวมกันตามธรรมชาติ และที่นำมามัดรวม
เข้าด้วยกัน ดูหน้า 32.

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ใบ	1. ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม 2. ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะแบนบาง 3. ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็น ภาชนะ และเครื่องมือใช้ต่าง ๆ	ลูกโป่ง 2 <u>ใบ</u> ¹ สลากกินแบ่ง 2 <u>ใบ</u> หม้อ } ตู้ } 2 <u>ใบ</u> หมวก }
วง	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะชด เป็นรูปกลม	แหวน 2 <u>วง</u>
ฟอง	ใ้กับใ้	ใ้ 2 <u>ฟอง</u>
เม็ด	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นก้อน เป็น ตุ่มเล็ก ๆ	กระดุม } ทองหยอด } 2 <u>เม็ด</u> ไผ }
แวน	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นชิ้นกลมบาง	ข้า 3 <u>แวน</u>
เล่ม	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวเรียว	เข็ม } เทียน } 2 <u>เล่ม</u> คาน }
ลำ	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะ กลม ยาว หรือพาหนะที่มีลักษณะยาวเป็นลำ	อ้อย } เรือ } 2 <u>ลำ</u>
เลา	ใ้กับเครื่องมือเป่าที่มีลักษณะกลม ยาว	ปี่ 2 <u>เลา</u>
กระบอ	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม ยาวและกลวง	ปิ่น 2 <u>กระบอ</u>
ซี่	ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะเล็ก ยาว ตั้งเรียงกันเป็นแถว	ฟัน 2 <u>ซี่</u>

¹คำลักษณะนาม ใบ จะใช้แทนคำลักษณะนาม ลูก กับสิ่งของที่มีลักษณะกลมและมีคำว่า "ลูก" ประกอบข้างหน้าไม่ได้ (ยกเว้นลูกโป่งซึ่งมีลักษณะยืดโป่งเป็นรูปต่าง ๆ) เช่น ลูกชิ้น ลูกหิน ลูกนิมิต ลูกแก้ว ลูกช่าง ลูกตุ้ม ลูกเต๋า ลูกกวาด ลูกบัต เป็นต้น

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
<u>กุ่ม</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวอย่างท่อนไม้ ขนาดเล็ก	พืน 2 <u>กุ่ม</u>
<u>ท่อน</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาว หรือ ส่วนที่ ตัดทอน หรือหัก ออกเป็นท่อน ๆ	กระโปรง } 2 <u>ท่อน</u> ไม้
<u>แท่ง</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นแท่งยาว และตัน	คินสอ } 2 <u>แท่ง</u> ทองคำ
<u>เส้น</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เล็ก ยาว	ยาง } 2 <u>เส้น</u> เชือก ค้าย
<u>สาย</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกว้างเป็น แนว ยาว	แม่น้ำ } 2 <u>สาย</u> ถนน
<u>แถว</u>	ใช้กับสิ่งที่เรียง เป็นเส้นเป็น แนวเดียวกัน	เก้าอี้ 2 <u>แถว</u>
<u>แนว</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เป็นเส้นเป็น ทางยาว	รอยเขียน 2 <u>แนว</u>
<u>ต้น</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวอย่างลำ ของต้นไม้	เสา } 2 <u>ต้น</u> กั้งหิน
<u>ขบวน</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นแนวยาว และเคลื่อนที่เป็นหมู่ เป็นพวก	รถไฟ } 2 <u>ขบวน</u> เรือ
<u>หลอด</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม ยาว และโปร่งใน	ไฟ 2 <u>หลอด</u>
<u>ก้าน</u>	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นก้าน	ไม้ขีด 2 <u>ก้าน</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>						
คอก	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นคอก	<table border="0"> <tr> <td>ชूप</td> <td rowspan="3">}</td> <td rowspan="3">2</td> <td rowspan="3"><u>คอก</u></td> </tr> <tr> <td>ทองหยิบ</td> </tr> <tr> <td>กัญแจ</td> </tr> </table>	ชूप	}	2	<u>คอก</u>	ทองหยิบ	กัญแจ
ชूप	}	2	<u>คอก</u>					
ทองหยิบ								
กัญแจ								
ข้อ	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นข้อ	<table border="0"> <tr> <td>อ้อยควั่น</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">2</td> <td rowspan="2"><u>ข้อ</u></td> </tr> <tr> <td>โจทย์เลข</td> </tr> </table>	อ้อยควั่น	}	2	<u>ข้อ</u>	โจทย์เลข	
อ้อยควั่น	}	2	<u>ข้อ</u>					
โจทย์เลข								
กลีบ	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นกลีบ	ข้าวต้มมัด 2 <u>กลีบ</u>						
กิ่ง	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะอย่างกิ่งไม้	งาช้าง 1 <u>กิ่ง</u>						
หัว	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะอย่าง หัว แกน หรือขา	<table border="0"> <tr> <td>ตะปู</td> <td rowspan="3">}</td> <td rowspan="3">2</td> <td rowspan="3"><u>หัว</u></td> </tr> <tr> <td>เสื่อ</td> </tr> <tr> <td>เก้าอี้</td> </tr> </table>	ตะปู	}	2	<u>หัว</u>	เสื่อ	เก้าอี้
ตะปู	}	2	<u>หัว</u>					
เสื่อ								
เก้าอี้								
ปาก	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ เป็นปาก	<table border="0"> <tr> <td>แห</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">2</td> <td rowspan="2"><u>ปาก</u></td> </tr> <tr> <td>อวน</td> </tr> </table>	แห	}	2	<u>ปาก</u>	อวน	
แห	}	2	<u>ปาก</u>					
อวน								
หลัง	ใช้กับสิ่งที่มีหลังคา หรือสิ่งที่มี ลักษณะอย่างหลังคา	<table border="0"> <tr> <td>บ้าน</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">2</td> <td rowspan="2"><u>หลัง</u></td> </tr> <tr> <td>มุ้ง</td> </tr> </table>	บ้าน	}	2	<u>หลัง</u>	มุ้ง	
บ้าน	}	2	<u>หลัง</u>					
มุ้ง								
หน้า	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นหน้า	<table border="0"> <tr> <td>หนังสือ</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">2</td> <td rowspan="2"><u>หน้า</u></td> </tr> <tr> <td>ผ้า</td> </tr> </table>	หนังสือ	}	2	<u>หน้า</u>	ผ้า	
หนังสือ	}	2	<u>หน้า</u>					
ผ้า								
คัน	ใช้กับของที่มีค้ำติดบางอย่าง	<table border="0"> <tr> <td>ร่ม</td> <td rowspan="2">}</td> <td rowspan="2">2</td> <td rowspan="2"><u>คัน</u></td> </tr> <tr> <td>ช้อน</td> </tr> </table>	ร่ม	}	2	<u>คัน</u>	ช้อน	
ร่ม	}	2	<u>คัน</u>					
ช้อน								
ค้ำ	ใช้กับของที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งที่ ใช้ถือ หรือจับ	ปากกา 2 <u>ค้ำ</u>						
แผ่น	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ แบน บาง	<table border="0"> <tr> <td>กระดาษ</td> <td rowspan="3">}</td> <td rowspan="3">3</td> <td rowspan="3"><u>แผ่น</u></td> </tr> <tr> <td>กระดาษ</td> </tr> <tr> <td>กระเบื้อง</td> </tr> </table>	กระดาษ	}	3	<u>แผ่น</u>	กระดาษ	กระเบื้อง
กระดาษ	}	3	<u>แผ่น</u>					
กระดาษ								
กระเบื้อง								

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
ผืน	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะแบนเป็น แผ่นกว้าง	ผ้า เสื่อ	} 2 <u>ผืน</u>
ปื้น	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นแผ่น หนา	เสื่อ	1 <u>ปื้น</u>
บาน	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่น บางอย่าง	กระจกเงา หน้าต่าง	} 2 <u>บาน</u>
แพ	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะติดรวมกัน เป็นแพ	ฝอยทอง ข้าวเม่า	} 2 <u>แพ</u>
ชั้น	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะลดหลั่นกัน เป็นลำดับ	บันได	3 <u>ชั้น</u>
ชั้น	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะซ้อนกันอยู่	บ้าน บันได	} 2 <u>ชั้น</u>
ปีก	ใช้กับสิ่งที่จับเกาะ หรืออยู่รวม กันแน่น	น้ำตาล กระดาษ	} 2 <u>ปีก</u>
พวง	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นพวง	กุญแจ มาลัย	} 2 <u>พวง</u>
เรื่อน	ใช้กับนาฬิกาที่มีลักษณะประกอบ กันเข้าอย่างเรื่อน	นาฬิกา	2 <u>เรื่อน</u>
หัว	ใช้กับสิ่งที่มีส่วนที่เป็นยอด	ผี	2 <u>หัว</u>
องค์	1. ใช้กับสิ่งที่เคารพบูชา	พระพุทธรูป พระเจดีย์	} 2 <u>องค์</u>
	2. ใช้กับอวัยวะหรือของใช้บางอย่าง ของพระเจ้าแผ่นดิน และเจ้านาย	พระทนต์ พระศรี	} 1 <u>องค์</u>

ข. จำแนกประเภทสิ่งของตามอุปกรณ์หรือวัสดุที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นๆ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>		
โต๊ะ	ใช้กับอาหารจีนที่จัดเป็นโต๊ะ	อาหารจีน	2	<u>โต๊ะ</u>
ไม้	ใช้กับสิ่งที่เสียบ ประคบ หรือ มีแกนในเป็นไม้	ลูกชิ้นบั้ง ปลาย่าง ผ้า	2	<u>ไม้</u>
หลอด	ใช้กับค้ายหรือไหม ที่ม้วนไว้กับ แกนในที่เป็นหลอด	ค้าย	2	<u>หลอด</u>
เครื่องมือ	ใช้กับสิ่งที่ประกอบขึ้นด้วยเครื่องมือ กลไก เพื่อใช้การอย่างใดอย่างหนึ่ง	วิทยุ	2	<u>เครื่องมือ</u>
คัน	ใช้กับพาหนะที่มีคันบังคับ	รถ	2	<u>คัน</u>
ที่	ใช้กับอาหารที่จัดเป็นที่ๆ	อาหาร	2	<u>ที่</u>
แผง	ใช้กับยาเม็ดที่เรียงเป็นแผง	ยาเม็ด	2	<u>แผง</u>

ค. จำแนกประเภทสิ่งของตามกิริยาอาการที่ทำสิ่งนั้นๆ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>		
ชก	ใช้กับสิ่งที่ชกไว้	เชือก	2	<u>ชก</u>
ม้วน	ใช้กับสิ่งที่ม้วนไว้	กระดาษ	2	<u>ม้วน</u>
จับ	ใช้กับพลุที่จับไว้	พลุ	2	<u>จับ</u>
เรียง	ใช้กับใบพลุที่เรียงซ้อนกัน 7-8 ใบ หรือ 20 ใบ	พลุ	2	<u>เรียง</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กอง	ใช้กับสิ่งที่กองไว้ด้วยกัน	ชยะ 2 <u>กอง</u>
ผูก	ใช้กับคัมภีร์เอกสารโบราณ ที่ผูกไว้ด้วยกัน	โบราณ 2 <u>ผูก</u>
มัด	ใช้กับสิ่งที่มัดไว้ด้วยกัน	ข้าวต้มมัด 2 <u>มัด</u>
กำ	ใช้กับสิ่งที่กำไว้ด้วยกัน	วุ้นเส้น 2 <u>กำ</u>
จับ	ใช้กับขมเงินที่จับขึ้นมาครั้ง หนึ่ง ๆ	ขมเงิน 2 <u>จับ</u>
พับ	ใช้กับผ้าที่พับไว้	ผ้า 2 <u>พับ</u>
มวน	ใช้กับบุหรี่ที่มวนไว้	บุหรี่ 2 <u>มวน</u>
ห่อ	ใช้กับสิ่งที่ห่อไว้	ของ 2 <u>ห่อ</u>
ตั้ง	ใช้กับสิ่งที่ตั้งไว้	หนังสือ 2 <u>ตั้ง</u>
เทียบ	ใช้กับยาจีนที่จัดเป็นชุด	ยา 2 <u>เทียบ</u> ¹
ปั้น	ใช้กับมะขามเปียก ที่ปั้นไว้ด้วยกัน	มะขามเปียก 2 <u>ปั้น</u>
หยก	ใช้กับของเหลวที่หยกลงครั้งหนึ่ง ๆ	น้ำคา ยา } 2 <u>หยก</u>

¹ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 406 อธิบาย "เทียบ" เป็นคำกริยา หมายถึง จัด, แต่ง เช่น เทียบสำหรับ

ฉ. จำแนกประเภทสิ่งของ ตามจำนวนของสิ่งนั้น ๆ แบ่งย่อยเป็น

1) จำนวนย่อย คำลักษณะนามประเภทนี้ใช้ตามการแบ่ง หรือการแยกของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่รวมกัน คู่กัน หรือมีลักษณะเกี่ยวกับ คังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ข้าง	ใช้กับจำนวนย่อยของของสิ่งเดียวกันที่เข้าคู่กัน	รองเท้า } 1 <u>ข้าง</u> คุ่มหู
ขอน	1. ใช้กับอันหนึ่งหรือข้างหนึ่งของของที่เป็นคู่ 2. ใช้กับไฟทอง สำหรับหนึ่งหรือชุดหนึ่ง มี 2 ขอน	กำไล } 1 <u>ขอน</u> ไฟทอง } 2 <u>ขอน</u>
ตอน	ใช้กับส่วนหนึ่ง ๆ ที่แบ่งออกจากส่วนใหญ่	ข้อความ } 2 <u>ตอน</u>
หมวด	ใช้กับส่วนที่แบ่งออกจากส่วนใหญ่	หนังสือ } 3 <u>หมวด</u>
เสี้ยว	ใช้กับหนึ่งในสี่ของทั้งหมด ¹	แฉงโม } 1 <u>เสี้ยว</u> ²
ซีก	ใช้กับส่วนที่ได้จากการผ่าครึ่งหรือแบ่งครึ่งตามยาวของสิ่งนั้น	แฉงโม } 2 <u>ซีก</u> ไม้ไผ่
ชิ้น	ใช้กับส่วนย่อยที่ตัด แฉ หั่น แบ่งหรือแยกออกมา	เนื้อ } 1 <u>ชิ้น</u> ขนมเค้ก ผ้า

¹ถ้าใช้กับสลากกินแบ่งจะเท่ากับจำนวนครึ่งใบ

²ผู้ออกภาษาบางคน ใช้คำลักษณะนาม ชิ้น

2) จำนวนรวม คำลักษณะนามประเภทนี้ ใช้ออกจำนวนของสิ่งของที่อยู่รวมกัน เป็นกลุ่ม ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
คู่	ใช้กับของ 2 สิ่งสำหรับกัน หรือใช้กำกับกัน	รองเท้า } 1 คู่ ตะเกียบ }
ก๊ก	ใช้กับน้ำแข็ง 4 ก้อนที่รวมอยู่ เป็นก้อนเดียวกัน	น้ำแข็ง 1 ก๊ก
ซอง	ใช้กับน้ำแข็ง 16 ก้อนที่รวมอยู่ เป็นก้อน หรือแท่งเดียวกัน	น้ำแข็ง 1 ซอง
ใจ	ใช้กับค้ายหรือไหมที่แยกออกจาก เชือก ใจหนึ่งมีไหม 6 เส้น	ไหม 1 ใจ
เชือก	ใช้กับค้ายหรือไหมหลาย ๆ ใจ รวมกัน	ค้าย 1 เชือก
โหล	ใช้กับของชนิดเดียวกัน ที่อยู่ รวมกัน 12 สิ่ง	ไขไก่ } 1 โหล คินสอ }
กุสี	ใช้กับผ้าบางชนิด เช่นผ้าลาย ผ้าโสร่ง ที่รวมกันจำนวน 20 ผืน	ผ้าลาย 1 กุสี
ก๊ับ	ใช้กับโบลานซึ่งจัดเข้าแบบสำหรับ จารหนังสือมี 800 โบล	โบลาน 1 ก๊ับ
พอน	ใช้กับหญ้าหรือต้นข้าวจำนวนมาก ที่เอามารวมกันเป็นมัด	หญ้า 2 พอน

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
จุก	ใช้กับหัวหอม หรือหัวกระเทียมที่มีค รวมกัน	หอม กระเทียม	2 <u>จุก</u> ¹
กระจุก	ใช้กับสิ่งของบางอย่างที่อยู่รวมกลุ่ม กัน	คาว	2 <u>กระจุก</u>
ปอย	ใช้กับกลุ่มก้อนหรือกระจุกเล็กๆของ สิ่งที่เป็นเส้น	นม	2 <u>ปอย</u>
เถา	ใช้กับภาชนะชนิดเดียวกันที่เรียงซ้อน กันเป็นชุก	หม้อ ปิ่นโต	2 <u>เถา</u>
ชุก	ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกัน เป็นกลุ่ม เป็นพวก เป็นพวกเดียวกัน	เสื้อผ้า	2 <u>ชุก</u>
สำหรับ	ใช้กับไฟ หรืออาหารที่รวมกันเป็นชุก	ไฟ อาหาร	2 <u>สำหรับ</u>
หัว	ใช้กับเส้นขนมจีนที่รวมอยู่ในจับเดียว กัน	ขนมจีน	2 <u>หัว</u>
แหนบ	ใช้กับของรูปหรือใบทองที่พับไว้ด้วยกัน	รูป ใบทอง	2 <u>แหนบ</u>
ช่อ	ใช้กับดอกไม้ที่มีครวมกัน เป็นช่อ	กุหลาบ	2 <u>ช่อ</u>
ทับ	ใช้กับของบางอย่างที่เรียงกันเป็น แถวเป็นแนว	ลูกปัด ปลาย่าง จาก	2 <u>ทับ</u>
ฉบับ	ใช้กับหนังสือเล่มหรือหนังสือเป็นแผ่น เป็นแผ่นที่ถือว่าเป็นหน่วยหนึ่งๆ	หนังสือพิมพ์ จดหมาย	2 <u>ฉบับ</u>

¹ ผู้บอกภาษาบางคน ใช้คำลักษณนาม กระจุก กับหอม กระเทียม

ง. จำแนกประเภท ในภาษารุงเทพา มีคำลักษณนาม
บางคำที่กำหนดขึ้นใช้เฉพาะกับสิ่งบางอย่าง โดยไม่ได้จำแนกตามลักษณะ อุปกรรมหรือวัสดุ
กิริยาอาการ หรือจำนวนของสิ่งนั้น คำลักษณนามดังกล่าว มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
ขนาน	ยาที่ปรุงขึ้น
ซอน	สังข์
นัค	กระสุนปืน
คำ	ของกิน
	คำพูด
เล่ม	หนังสือ เกวียน
อัน ¹	ไม้ ขนบ ที่เขี้ยวหรี เทรียน าลา

6) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่ ในภาษารุงเทพา คำลักษณนาม
ที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่ หรือ ที่ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ชนัค	ใช้กับที่สวนที่มีคันคินกันเป็นตอนๆ	สวน 2 <u>ชนัค</u>
แปลง	ใช้กับที่คิน หรือที่ที่เพาะปลูก ที่แบ่ง ออกเป็นส่วนหนึ่งๆ	ที่คิน 2 <u>แปลง</u>
แห่ง	ใช้กับสถานที่ทั่วไป	แปลงผัก วัด 2 <u>แห่ง</u>
โรง	ใช้กับโรงเรือน	โรงเรียน โรงภาพยนตร์ 2 <u>โรง</u>
ผืน	ใช้กับที่นา ที่คิน	โรงเรียน ที่นา ที่คิน 2 <u>ผืน</u>

¹ ผู้บอกภาษามักใช้คำลักษณนาม อัน กับสิ่งที่ไม่ได้ใช้ เป็นปกติในชีวิตประจำวัน
เช่น เลื่อย ขลุ่ย และปี เป็นต้น

คำนามทั้ง 6 ประเภท คือ คำนามประเภทมนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งของ และสถานที่ จัดเป็นคำนามประเภทรูปธรรม จะใช้คำลักษณนามดังต่อไปนี้ เพื่อจำแนกสิ่งประเภทเดียวกันออกจากประเภทอื่น

คำลักษณนาม

ตัวอย่าง

ประเภท

มนุษย์

อมนุษย์

สัตว์

2

ประเภท

พืช

สิ่งของ

สถานที่

พวก

มนุษย์

จำพวก

อมนุษย์

สัตว์

2

พวก

พืช

จำพวก

สิ่งของ

สถานที่

อย่าง

มนุษย์

อมนุษย์

สัตว์

2

อย่าง

พืช

สิ่งของ

สถานที่

คำลักษณนามตัวอย่าง

ชนิด

มนุษย์

อมนุษย์

สัตว์

พืช

สิ่งของ

2 ชนิด

แบบ

มนุษย์

อมนุษย์

สัตว์

พืช

สิ่งของ

สถานที่

2 แบบ

7) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม ในภาษารุงเทพา คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
ประการ	ใช้กับนามธรรมทั่วไป	พร 3 <u>ประการ</u>
ประเภท	ใช้กับนามธรรมทั่วไป	การจำแนก 3 <u>ประเภท</u>
อย่าง	ใช้กับนามธรรมทั่วไป	ความรู้สึก 2 <u>อย่าง</u>
แบบ	ใช้กับนามธรรมทั่วไป	การกระทำ 2 <u>แบบ</u>

ข. คำลักษณะนามที่บ่ง การ ชั่ง ทวง วัด คำลักษณะนามประเภทนี้ใช้ได้กับคำนามต่าง ๆ โดยอาจบอกการ ชั่ง ทวง วัด ตามมาตราต่าง ๆ ที่กำหนดไว้แน่นอน หรืออาจบอกตาม การชั่ง ทวง วัด ที่กำหนดไว้โดยประมาณ ดังนี้

1) บอกการชั่ง ทวง วัด โดยมาตราต่าง ๆ แบ่งออกเป็น

(ก) มาตราเงิน ในภาษารุงเทพฯ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราเงิน

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
บาท	เป็นมาตราเงินมีค่าเท่ากับ 100 สตางค์ หรือ 4 สลึง	ของ 100 <u>บาท</u>
สลึง	เป็นมาตราเงิน มีค่าเท่ากับ 1 ใน 4 ของบาท หรือ 25 สตางค์	เงิน 2 <u>สลึง</u>
สตางค์	เป็นมาตราเงิน 100 สตางค์ มีค่าเท่ากับ 1 บาท หรือ 25 สตางค์ มีค่าเท่ากับ 1 สลึง	พริก 50 <u>สตางค์</u>

(ข) มาตราชั่ง ในภาษารุงเทพฯ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราชั่ง

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กรัม	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักตามระบบเมตริก มีค่าเท่ากับ 1 ใน 1000 ของกิโลกรัม	น้ำหนัก 2000 <u>กรัม</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>		
กิโล ¹	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักตามระบบ เมตริก มีค่าเท่ากับ 1000 กรัม	ส้ม	3	<u>กิโล</u>
ซีค	เป็นน้ำหนัก 1 ใน 10 ของ กิโลกรัม	พริกแห้ง	3	<u>ซีค</u>
ตัน	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักตามระบบ เมตริก มีค่าเท่ากับ 1000 กิโลกรัม	มันสำปะหลัง	2	<u>ตัน</u>
ปอนด์	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักตาม ระบบเมตริก มีค่าเท่ากับ 4.54 กรัม	เค้ก	3	<u>ปอนด์</u>
บาท	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักทองคำ เท่ากับ 15 กรัม	ทอง	3	<u>บาท</u>
สลึง	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักทองคำ มีค่าเท่ากับ 1 ใน 4 ของบาท	ทอง	2	<u>สลึง</u>
กะรัต	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชรพลอย เท่ากับ 20 เซนติกรัม หรือ 100 สตางค์	เพชร	2	<u>กะรัต</u>
สตางค์	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชรพลอย 100 สตางค์ มีค่าเท่ากับ 1 กะรัต	พลอย	3	<u>สตางค์</u>

¹ ย่อมาจากคำเต็มว่า กิโลกรัม ผู้บอกรหัสบางคนใช้คำย่อว่า โล

(ค) มาตราทอง ในภาษากรุงเทพฯ คำลักษณะนามที่ เป็นมาตราทอง

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
กั๊ก	เป็นมาตราทองเหล่า มีปริมาณ 1 ใน 4 ของเหล่าชวคใหญ่ ขนาด 750 ลูกบาศก์เซนติเมตร	เหล่า	3 <u>กั๊ก</u>
กึ่ง	เป็นมาตราทองเหล่า มีปริมาณ เท่ากับ 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร	เหล่า	3 <u>กึ่ง</u>
เกวียน	เป็นมาตราทองข้าวเปลือก มี ปริมาณเท่ากับ 100 ถัง	ข้าว	3 <u>เกวียน</u>
ถัง	เป็นมาตราทองข้าวสาร มี ปริมาณเท่ากับ 20 ทะนาน	ข้าว	3 <u>ถัง</u>
ทะนาน	เป็นมาตราทอง มีปริมาณเท่ากับ 1 ลิตร	ข้าว	3 <u>ทะนาน</u>
ลิตร	เป็นมาตราทองตามระบบเมตริก มีปริมาณเท่ากับ 1000 ลูกบาศก์ เซนติเมตร	น้ำมัน	20 <u>ลิตร</u>

(ข) มาตราวัด ในภาษากรุงเทพฯ คำลักษณะนามที่ เป็นมาตราวัด

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
เมตร	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริกมี อัตราเท่ากับ 100 เซนติเมตร	ผ้า 3	<u>เมตร</u>
กิโล ¹	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริก มีอัตราเท่ากับ 1000 เมตร	ระยะทาง 3	<u>กิโล</u>
เซนต์ ²	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริก มีอัตราเท่ากับ 1 ใน 100 ของ เมตร	ความกว้าง 3	<u>เซนต์</u>
ไมล์	เป็นมาตราวัดตามระบบอังกฤษ มีอัตราเท่ากับ 1.6 กิโลเมตร	ระยะทาง 3	<u>ไมล์</u>
หลา	เป็นมาตราวัดตามระบบอังกฤษ มีอัตราเท่ากับ 3 ฟุต	ผ้า 3	<u>หลา</u>
ฟุต	เป็นมาตราวัดตามระบบอังกฤษ มีอัตราเท่ากับ 12 นิ้ว	ความสูง 3	<u>ฟุต</u>
นิ้ว	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 2.5 เซนติเมตร หรือ 4 กระเป๋ยค	ความยาว 3	<u>นิ้ว</u>
กระเป๋ยค	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 1 ใน 4 ของนิ้ว	ความยาว 3	<u>กระเป๋ยค</u>
เส้น	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 20 วา	ความยาว 3	<u>เส้น</u>

¹ ย่อมาจากคำเต็มว่า กิโลเมตร

² ย่อมาจากคำเต็มว่า เซนติเมตร

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
วา	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 4 ศอก หรือ 2 เมตร	ความกว้าง 3 <u>วา</u>
ตารางวา	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 4 ตารางเมตร	เนื้อที่ 20 <u>ตารางวา</u>
ตารางเมตร	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 1 ใน 4 ของตารางวา	เนื้อที่ 50 <u>ตารางเมตร</u>
งาน	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 100 ตารางวา หรือ 400 ตารางเมตร	ที่ดิน 4 <u>งาน</u>
ไร่	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 4 งาน หรือ 400 ตารางวา	ที่นา 4 <u>ไร่</u>
ยก	เป็นมาตราวัดไม้ ขนาดหน้ากว้าง 1 ศอก ยาว 16 วา	ไม้ 4 <u>ยก</u>

(ง) มาตราเวลา ในภาษารุงเทพฯ คำลักษณะนามที่ใช้เป็นมาตราเวลามีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
วินาที	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 1 ใน 60 ของนาที	เวลา 30 <u>วินาที</u>
นาที	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 1 ใน 60 ของชั่วโมง	เวลา 30 <u>นาที</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
ชั่วโมง	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 60 นาที	เวลา 2	<u>ชั่วโมง</u>
วัน	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 24 ชั่วโมง	เวลา 2	<u>วัน</u>
สัปดาห์ อาทิตย์	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 7 วัน	เวลา 2	<u>สัปดาห์</u> <u>อาทิตย์</u>
เดือน	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 30 วัน	เวลา 2	<u>เดือน</u>
ปี	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 365 วัน	เวลา 2	<u>ปี</u>
โมง ¹	เป็นควรมับเวลาในเวลากลางวัน เวลา 7-11 นาฬิกา เรียกว่า โมงเช้า ถึง 5 โมงเช้า เวลา 13-17 นาฬิกา เรียกว่า บ่ายโมง ถึง บ่าย 5 โมงเย็น มักเรียกย่อๆว่า โมง	เวลา 2	<u>โมง</u>
นาฬิกา	เป็นมาตราบอกเวลาเท่ากับ 1 ชั่วโมง	เวลา 13	<u>นาฬิกา</u>
ทุ่ม	เป็นการนับเวลาสำหรับ 6 ชั่วโมงแรก ของกลางคืน ตั้งแต่ 19 นาฬิกา ถึง 24 นาฬิกา เรียกว่า 1 ทุ่ม ถึง 6 ทุ่ม	เวลา 2	<u>ทุ่ม</u>
ยาม	เป็นการนับเวลาในเวลากลางคืน ยามหนึ่ง มี 3 ชั่วโมง มักเรียกเวลา 24 นาฬิกา หรือ เที่ยงคืนว่า 2 ยาม	เวลา 2	<u>ยาม</u>
คืน	เป็นระยะเวลาตั้งแต่ย่ำค่ำถึงย่ำรุ่ง	เวลา 2	<u>คืน</u>
ค่ำ	เป็นการนับวันทางจันทรคติ	ขึ้น แรม 2	<u>ค่ำ</u>

2) บอกรั้ง ทวง วัด โดยประมาณ แบ่งออกเป็น

(ก) การบอกปริมาณ ในภาษากรุงเทพฯ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามต่าง ๆ เพื่อบอกปริมาณ อาจใช้ภาชนะ หรือเครื่องใช้ที่ใส่สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งใช้วิธีวัด หรือ กิริยาอาการ บอกปริมาณของสิ่งต่าง ๆ โดยประมาณ ดังนี้

(1) ใช้ภาชนะ¹

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
กา	น้ำชา 3 <u>กา</u>
แก้ว	น้ำ 3 <u>แก้ว</u>
กระติก	น้ำร้อน 3 <u>กระติก</u>
จอก	น้ำ 3 <u>จอก</u>
ขัน	น้ำ 3 <u>ขัน</u>
ชวด	น้ำ 3 <u>ชวด</u>
ชুম	น้ำ 3 <u>ชুম</u>
ถัง	น้ำ 3 <u>ถัง</u>
ปิบ	น้ำ 3 <u>ปิบ</u>
เหยือก	น้ำ 3 <u>เหยือก</u>

¹คำลักษณนามประเภทนี้ ผู้วิจัยขอยกเฉพาะตัวอย่าง เพราะคำลักษณนามดังกล่าวมาจากคำนามที่หมายถึงภาชนะที่ใช้ใส่สิ่งต่าง ๆ ลักษณนามดังกล่าวจึงมีจำนวนไม่จำกัด

คำลักษณะนามตัวอย่าง

โอง	น้ำ 3	<u>โอง</u>
อ่าง	น้ำ 3	<u>อ่าง</u>
กระบอก	ข้าวหลาม 3	<u>กระบอก</u>
กระป๋อง	นมข้น 3	<u>กระป๋อง</u>
กระบาย	น้ำ 3	<u>กระบาย</u>
ช้อน	ข้าว 3	<u>ช้อน</u>
ทัพพี	ข้าว 3	<u>ทัพพี</u>
หม้อ	แกง 3	<u>หม้อ</u>
อวย	แกง 3	<u>อวย</u>
กระทะ	ข้าว 3	<u>กระทะ</u>
กระทง	หอมก 3	<u>กระทง</u>
จาน	ข้าว 3	<u>จาน</u>
กะละมัง	ข้าว 3	<u>กะละมัง</u>
ถ้วย	นม 3	<u>ถ้วย</u>
ชาม	กวยเตี๋ยว 3	<u>ชาม</u>
โถ	ข้าว 3	<u>โถ</u>
ถาด	นมข้น 3	<u>ถาด</u>
กลอง	วงซึกฟอก 3	<u>กลอง</u>
ด้ง	โซคา 3	<u>ด้ง</u>
ถุง	นม 3	<u>ถุง</u>

คำลักษณนาม

ตัวอย่าง

กลัด	ไม้ซีกไฟ	3	<u>กลัด</u>
อับ	ยาหม่อง	3	<u>อับ</u>
ทลั๊บ	เทป	3	<u>ทลั๊บ</u>
กระสอบ	ข้าวสาร	3	<u>กระสอบ</u>
กระปุก	ตั้งนาย	3	<u>กระปุก</u>
โหล	กระเทียมทอง	3	<u>โหล</u>
กระเป่า	เสื่อผ้า	3	<u>กระเป่า</u>
หีบ	เสื่อผ้า	3	<u>หีบ</u>
ตู้	เสื่อผ้า	3	<u>ตู้</u>
กระจาด	ผลไม้	3	<u>กระจาด</u>
ตะกร้า	ผัก	3	<u>ตะกร้า</u>
กระเช้า	ดอกไม้	3	<u>กระเช้า</u>
กระชู่	นุ่น	3	<u>กระชู่</u>
เชิง	ปลาหู	3	<u>เชิง</u>
ชะลอม	ลันจี่	3	<u>ชะลอม</u>
ปั้งกี	ทราย	3	<u>ปั้งกี</u>
กระถาง	ต้นไม้	3	<u>กระถาง</u>
กระบุง	ชนะ	3	<u>กระบุง</u>
หลอก	ยาสี่พัน	3	<u>หลอก</u>
ไห	น้ำปลา	3	<u>ไห</u>

คำลักษณะนามตัวอย่าง

พาน	คอกไม้	2	<u>พาน</u>
กลม	เหล่า	2	<u>กลม</u>
แบน	เหล่า	2	<u>แบน</u>

(2) ใช้กิริยาอาการ ¹

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
จิบ	ใช้กับปริมาณของเหลวที่ดื่มทีละ นิก	ยา 2 <u>จิบ</u> เหล้า
อึก	ใช้กับปริมาณของเหลวที่กลืน ครั้งหนึ่งๆ	น้ำ 2 <u>อึก</u>

(3) ใช้อวัยวะ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
หยิบ	ใช้กับปริมาณของเท้านิ้วมือหยิบ ชิ้นครั้งหนึ่งๆ	เกลือ 2 <u>หยิบ</u> ²
กำมือ	ใช้กับปริมาณเต็มมือที่กำเข้า	ข้าวสาร 2 <u>กำมือ</u>
พายมือ	ใช้กับปริมาณของเต็มลุ่มมือ	ข้าวสาร 2 <u>พายมือ</u>
กอบ	ใช้กับปริมาณของ 2 พายมือที่ รวมกัน	ทราย 2 <u>กอบ</u>
หอบ	ใช้กับปริมาณที่ใช้แขนทั้งสองข้าง รวบสิ่งของเขาไว้	คอกไม้ 2 <u>หอบ</u>

¹ รวมทั้งเสียงที่เกิดจากกิริยานั้นๆ

² บุคคลภาษาบางคนใช้คำลักษณะนาม หยิบมือ

(ข) การบอกขนาด ในภาษารุงเทท่า คำลักษณะนามที่ใช้กับการบอกขนาดโดยประมาณ ด้วยการใช้วิยะส่วนใดส่วนหนึ่งมากกำหนด มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
องคุลี	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้นิ้วมือ ยาวเท่ากับข้อปลายของนิ้วกลาง	ความยาว 3 <u>องคุลี</u>
คืบ	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ช่วง ความยาวของนิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อยที่แยกออกจากกันจนสุด	ความยาว 3 <u>คืบ</u>
ศอก	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ช่วง ความยาวของส่วนแขนตั้งแต่ข้อพับกึ่งกลางลงไปถึงปลายนิ้วกลางหรือเท่ากับ 2 คืบ	ความยาว 3 <u>ศอก</u>
ก้าว	ใช้กับวัดประมาณโดยใช้ระยะที่ยกเท้าขึ้นไปครั้งหนึ่ง ๆ	ระยะ 3 <u>ก้าว</u>

2. คำลักษณะนามที่ใช้ขยายคำกริยา แบ่งย่อยออกเป็น

ก. คำลักษณะนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการ

ข. คำลักษณะนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ

ก. คำลักษณะนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการ¹ ในภาษารุงเทท่า คำลักษณะนามที่ใช้กับกริยาแสดงอาการต่าง ๆ อาจแบ่งออกได้เป็น

1) คำลักษณะนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยตรง หมายถึง คำลักษณะนามที่ใช้จะเกี่ยวข้องกับคำกริยานั้น ๆ โดยตรง ดังนี้

¹หมายถึงกริยาแสดงอาการ อาจแสดงอาการที่เคลื่อนที่เช่น วิ่ง เดิน ไป แสดงอาการที่อยู่กับที่ เช่น อยู่ นอน พัง ทรายเป็นเสียดในหนังสือ ไวยากรณ์ไทย หน้า 9.

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>			
กะ ผลัด	ใช้กับการกำหนดหรือประมาณ ระยะเวลาที่ผลัดเปลี่ยน ทำงาน	ทำงาน อยู่เวร	} 2	<u>ผลัด</u> <u>กะ</u>	
พัก	ใช้กับการกำหนดหรือประมาณ เวลาที่หยุดหรืออยู่ชั่วคราว	ทำงาน			2
งีบ ตื่น	ใช้กับการหลับไปชั่วขณะหนึ่ง ๆ	หลับ	2	<u>งีบ</u> <u>ตื่น</u>	
ทบ ครั้ง คราว หน ที่	ใช้กับจำนวนครั้งที่พับ ใช้กับจำนวนครั้งที่ทำอาการ นั้น ๆ เช่น	พับ พูด ไป ทำ	} 2	<u>ทบ</u> <u>ครั้ง</u> <u>คราว</u> <u>หน</u> <u>ที่</u>	
เที่ยว รอบ จบ	ใช้กับจำนวนครั้งที่ทำอาการ นั้น ๆ ตลอดจนมาถึงจุดเริ่ม ต้น	อ่าน			2
จิบ อีก	ใช้กับปริมาณของเหลวที่กลืน เข้าไปครั้งหนึ่ง ๆ	ดื่ม			2
โสก	ใช้กับปริมาณอาหารที่เป็นน้ำ ที่ชคเข้าไปครั้งหนึ่ง ๆ	ชค			3

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
นัก	1. ใช้กับการกำหนดคคกลงพบปะ หรือประชุมกัน	ประชุม	2 <u>นัก</u>
	2. ใช้กับจำนวนครั้งที่ยิงปืน ครั้งหนึ่งๆ	ยิง	2 <u>นัก</u>
แปะ	ใช้กับจำนวนครั้งที่ทำอาการตี. หรือ ทบโดยใช้คำเลียนเสียง		<u>แปะ</u>
ด้วะ		ตี	2 <u>ด้วะ</u>
เผียะ			<u>เผียะ</u>
ฉาก	ใช้กับจำนวนครั้งที่ทำอาการ ทบ โดยใช้คำเลียนเสียง	ทบ	2 <u>ฉาก</u>
ป้าบ	ใช้กับจำนวนครั้งที่ทำอาการ เตะ โดยใช้คำเลียนเสียง	เตะ	2 <u>ป้าบ</u>

2) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยอ้อม

คำลักษณนามประเภทนี้¹ ไม่เกี่ยวข้องกับคำกริยาโดยตรง แต่จะเกี่ยวข้องกับคำนาม โดยมีการละคำนามไว้ เช่น กัณฑ์ เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับชากก แต่อาจจะปรากฏกับคำบอกจำนวนที่ตามหลังคำกริยาได้ โดยจะละคำนาม "ชากก" ไว้ กริยาคำหนึ่งมีลักษณนามได้มากมาย ขึ้นอยู่กับว่าละคำนามคำใด และคำนามที่ละนั้นอาจซ้ำกับคำลักษณนามได้ ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>	
กัณฑ์	เทศน์	2 <u>กัณฑ์</u>
คำ	พูด	2 <u>คำ</u>

¹ คำลักษณนามประเภทนี้มีจำนวนไม่จำกัด ผู้วิจัยจึงขอยกเฉพาะตัวอย่างพอสังเขป เพราะคำลักษณนามดังกล่าวมาจากคำนาม และอาจซ้ำกับคำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม

คำลักษณะนามตัวอย่าง

วรรค	เขียน 2	<u>วรรค</u>
บท	อ่าน 2	<u>บท</u>
ย่อหน้า	อ่าน 2	<u>ย่อหน้า</u>
เรื่อง	ดู 2	<u>เรื่อง</u>
ส่วน	แบ่ง 2	<u>ส่วน</u>
ตอน	แบ่ง 2	<u>ตอน</u>
ปม	ผูก 2	<u>ปม</u>
เสียง	แตก 2	<u>เสียง</u>
เข็ม	เย็บ 3	<u>เข็ม</u>
โมง	ไป 3	<u>โมง</u>
ชั่วโมง	นอน 2	<u>ชั่วโมง</u>
นาที	รอ 10	<u>นาที</u>
วัน	ไป 3	<u>วัน</u>
มือ	กิน 3	<u>มือ</u>
เวลา	กิน 3	<u>เวลา</u>
พรรษา	บวช 3	<u>พรรษา</u>
อาทิตย์	ไป 3	<u>อาทิตย์</u>
เดือน	ทำงาน 3	<u>เดือน</u>
ก้าว	เดิน 3	<u>ก้าว</u>
กิโล	เดิน 3	<u>กิโล</u>

<u>คำลักษณนาม</u>			<u>ตัวอย่าง</u>
เมตร	วิ่ง	3	<u>เมตร</u>
ยก	ชก	3	<u>ยก</u>
อย่าง	ทำงาน	2	<u>อย่าง</u>
เพลง	ร้อง	2	<u>เพลง</u>
ภาษา	พูด	2	<u>ภาษา</u>

ข. คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ¹ ในภาษารุงเทพา
คำลักษณนามที่ใช้กับกริยาแสดงอาการต่างๆ อาจแบ่งออกได้เป็น

1) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยตรง หมายถึง
คำลักษณนามที่ใช้² จะเกี่ยวข้องกับกริยานั้นๆ โดยตรงดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>			<u>ตัวอย่าง</u>
กิโล	ยาว	3	<u>กิโล</u>
เมตร	ยาว	3	<u>เมตร</u>
ฟุต	ยาว	3	<u>ฟุต</u>
หลา	ยาว	3	<u>หลา</u>
กิโล	หนัก	3	<u>กิโล</u>

¹ หมายถึง คำกริยาที่มีความหมายแสดงสภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใด
สิ่งหนึ่ง เช่น สูง กว้าง ลึก ยาว เป็นต้น ดูรายละเอียดในหนังสือ ไวยากรณ์ไทย หน้า 8.

² ได้แก่คำลักษณนามที่เป็นมาตราต่างๆ หรือการวัดโดยประมาณ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง
พอสังเขป

2) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยอ้อม

คำลักษณนามประเภทนี้¹ ไม่เกี่ยวข้องกับคำกริยาโดยตรง แต่จะเกี่ยวข้องกับคำนาม โดยมีการละคำนามไว้ เช่น งาน เป็นคำลักษณนามที่ซ้ำกับคำนาม "งาน" ถ้าปรากฏกับคำบอกจำนวนที่ตามหลังคำกริยา มักละคำนาม "งาน" ไว้ กริยาคำหนึ่งมีลักษณนามได้มากมาย ขึ้นอยู่กับว่าละคำนามคำใด และคำนามที่ละนั้นมักซ้ำกับคำลักษณนาม ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>		
งาน	มี	3	<u>งาน</u>
กลิ่น	มี	2	<u>กลิ่น</u>
น้ำ	มี	2	<u>น้ำ</u>
โครงการ	มี	2	<u>โครงการ</u>
จำนวน	มี	2	<u>จำนวน</u>
ช่อง	มี	2	<u>ช่อง</u>
ค้ำ	มี	2	<u>ค้ำ</u>
แก้ว	ถูก	2	<u>แก้ว</u>
เตียง	มี	3	<u>เตียง</u>
จังหวะ	มี	2	<u>จังหวะ</u>
ท่อนอง	มี	2	<u>ท่อนอง</u>

1

คำลักษณนามประเภทนี้มีจำนวนไม่จำกัด ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างพอสังเขป

คำลักษณะนามตัวอย่าง

ทุน	มี	3	<u>ทุน</u>
เท่า	เสีย	3	<u>เท่า</u>
ชาติ	มี	3	<u>ชาติ</u>
นัย	มี	3	<u>นัย</u>
บอน	มี	3	<u>บอน</u>
บ้าน	มี	3	<u>บ้าน</u>
ปุ่ม	มี	3	<u>ปุ่ม</u>
แผน	มี	3	<u>แผน</u>
แผล	มี	3	<u>แผล</u>
ฝ่าย	มี	3	<u>ฝ่าย</u>
ภาค	มี	4	<u>ภาค</u>
ภาพ	มี	4	<u>ภาพ</u>
มาตรา	มี	3	<u>มาตรา</u>
มติ	มี	4	<u>มติ</u>
มุม	มี	4	<u>มุม</u>
ยุค	มี	3	<u>ยุค</u>
รส	มี	4	<u>รส</u>
ระดับ	มี	3	<u>ระดับ</u>
ระบบ	มี	2	<u>ระบบ</u>
ระยะ	มี	2	<u>ระยะ</u>

<u>คำลักษณะนาม</u>			<u>ตัวอย่าง</u>
รางวัล	มี	3	<u>รางวัล</u>
รู่น	มี	2	<u>รู่น</u>
ลักษณะ	มี	2	<u>ลักษณะ</u>
ลาย	มี	4	<u>ลาย</u>
วิชา	มี	2	<u>วิชา</u>
สถาบัน	มี	4	<u>สถาบัน</u>
สมัย	มี	4	<u>สมัย</u>
สนาม	มี	2	<u>สนาม</u>
สมาคม	มี	4	<u>สมาคม</u>
สะพาน	มี	4	<u>สะพาน</u>
จำนวน	มี	2	<u>จำนวน</u>
สิ่ง	มี	2	<u>สิ่ง</u>
สี	มี	3	<u>สี</u>
สูตร	มี	3	<u>สูตร</u>
หุ่น	มี	4	<u>หุ่น</u>
หู	มี	2	<u>หู</u>
อัตรา	มี	4	<u>อัตรา</u>
อันดับ	มี	2	<u>อันดับ</u>
มี	มี	2	<u>มี</u>

ตำแหน่งของคำลักษณะนาม

คำลักษณะนามไม่ไ้ขยายคำนาม หรือ คำกริยาตามลำดับ แต่จะต้องปรากฏร่วมกับคำขยายอื่น ๆ โดยจะปรากฏในโครงสร้างนามวลี และโครงสร้างกริยาวลี ดังนี้

1. ตำแหน่งคำลักษณะนามในโครงสร้างนามวลี คำลักษณะนามภาษากรุงเทพฯ จะปรากฏในโครงสร้างนามวลี ได้ 5 แบบ คือ

- โครงสร้างแบบที่ 1 : คำนาม-คำบอกจำนวน-คำลักษณะนาม
- โครงสร้างแบบที่ 2 : คำนาม-คำลักษณะนาม-คำบอกจำนวน
- โครงสร้างแบบที่ 3 : คำนาม-คำลักษณะนาม-คำบอกลำดับ
- โครงสร้างแบบที่ 4 : คำนาม-คำลักษณะนาม-คำชี้เฉพาะ
- โครงสร้างแบบที่ 5 : คำนาม-คำลักษณะนาม-คำคุณศัพท์

โครงสร้างแบบที่ 1 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม และคำบอกจำนวนทั่วไป (ไม่ใช่คำว่า "เดียว" หรือ "หนึ่ง") ดังนี้

คำนาม	คำบอกจำนวน	คำลักษณะนาม
เด็ก	3	คน

โครงสร้างแบบที่ 2 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม หน้าคำบอกจำนวน "เดียว" หรือ "หนึ่ง"¹ ดังนี้

คำนาม	คำลักษณะนาม	คำบอกจำนวน
ส้ม	ลูก	หนึ่ง

โครงสร้างแบบที่ 3 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนาม ในนามวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม หน้าคำบอกลำดับ ดังนี้

¹ คำนี้เมื่ออยู่หลังคำลักษณะนาม จะออกเสียงเป็น "นึ่ง" เสมอ

คำนาม	คำลักษณนาม	คำบอกลำดับ
รถ	คัน	สุดท้าย

โครงสร้างแบบที่ 4 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำนามในนามวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม หน้าคำชี้เฉพาะ นี้ นั้น โน้น ดังนี้

คำนาม	คำลักษณนาม	คำชี้เฉพาะ
เสือ	ตัว	นี้

โครงสร้างแบบที่ 5 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำนามในนามวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม หน้าคำคุณศัพท์ ดังนี้

คำนาม	คำลักษณนาม	คำคุณศัพท์
บ้าน	หลัง	ใหญ่

2. ตำแหน่งคำลักษณนามในโครงสร้างกริยาวลี คำลักษณนามภาษากรุงเทพฯ

จะปรากฏในโครงสร้างกริยาวลี ไต่ 5 แบบ คือ

- โครงสร้างแบบที่ 1 : คำกริยา-คำบอกจำนวน-คำลักษณนาม
- โครงสร้างแบบที่ 2 : คำกริยา-คำลักษณนาม-คำบอกจำนวน
- โครงสร้างแบบที่ 3 : คำกริยา-คำลักษณนาม-คำบอกลำดับ
- โครงสร้างแบบที่ 4 : คำกริยา-คำลักษณนาม-คำชี้เฉพาะ
- โครงสร้างแบบที่ 5 : คำกริยา-คำลักษณนาม-คำคุณศัพท์

โครงสร้างแบบที่ 1 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา และคำบอกจำนวนทั่วไป (ไม่ใช่คำว่า "เดียว" หรือ "หนึ่ง"¹) ดังนี้

¹ดูเชิงอรรถ หน้า 54.

คำกริยา	คำบอกจำนวน	คำลักษณนาม
ไป	3	ครั้ง

โครงสร้างแบบที่ 2 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำบอกจำนวน "เดียว" หรือ "หนึ่ง" ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกจำนวน
ไป	ครั้ง	เดียว หนึ่ง

โครงสร้างแบบที่ 3 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำบอกลำดับ ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกลำดับ
สวด	จบ	แรก

โครงสร้างแบบที่ 4 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำชี้เฉพาะ นี้ นั้น โน้น ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำชี้เฉพาะ
พูด	อย่าง	นี้

โครงสร้างแบบที่ 5 : คำลักษณนามที่ไขขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำคุณศัพท์ ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำคุณศัพท์
ทำ	อย่าง	ดี

คำลักษณนามในภาษากรุงเทพฯ อยู่ในตำแหน่งที่ชี้ขยายได้ทั้งคำนามในนามวลี และคำกริยาในกริยาวลี ในโครงสร้างนามวลี คำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับคำขยายอื่น ๆ คือ คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ และ คำคุณศัพท์ ในโครงสร้างกริยาวลี คำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับคำขยายอื่น ๆ คือ คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ และคำคุณศัพท์